

Nu på nätet

– Knut Wicksells arkiv i en sökbar databas

LARS JONUNG

Knut Wicksell (1851–1926), professor i Lund 1901–16, framstår i dag som Sveriges genom tiderna främste nationalekonom. Han tillhör nationalekonomins klassiker. Kring sekelskiftet 1900 sammanfattade han på ett lysande sätt centrala delar av den ekonomiska teori som utvecklades under den senare hälften av 1800-talet. Han gjorde bestående insatser på många områden. I dag är hans penningteori grunden för inflationsmålspolitiken hos ledande centralbanker i världen. Hans förslag rörande beslutsformer inom den offentliga sektorn har inspirerat *public choice*-skolan.

Wicksell var inte bara forskare. Innan hans håg ställdes till akademiska studier i nationalekonomi, var han intensivt engagerad i den offentliga debatten med ett grundmurat rykte som radikal kritiker av det etablerade samhället. Han propagerade bl a mot kyrkan, monarkin och militären samt för att tillåta användning av preventivmedel. Han fortsatte med sin samhällskritik även efter att han blivit professor. 1909 avtjänade han två månaders fängelse för hädelse – med löneavdrag från professuren – efter att i ett föredrag ha ifrågasatt Marias jungfrufödelse av Jesus. Han var en hängiven förespråkare för nymalthusianismen, en rörelse som oroade sig för överbefolkning. Han skrev flitigt i pressen om allt han fann av intresse. Han hade ett brett kontaktnät och en livlig korrespondens långt utanför den nationalekonomiska kretsen.

Handskriftsavdelningen vid Uni-

versitetsbiblioteket i Lund är hemvisten för Wicksells omfattande arkiv. Arkivet har dock varit svårtillgängligt för forskare och allmänheten eftersom det inte varit ändamålsenligt organiserat och förtecknat. Nu har en ändring kommit till stånd. Arkivet har just öppnats genom digitalisering tack vare ett generöst stöd från Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse samt Tore Browaldhs stiftelse.

Arkivarie Victoria Hjertén har skapat en detaljerad förteckning över hela Knut Wicksells arkiv. Som stöd har hon haft en referensgrupp av Wicksellkännare, under ledning av undertecknad. Katalogen finns tillgänglig i en sökbar databas byggd på modern arkivarieteknik. Digitaliseringen är genomförd inom ramen för ett system, benämnt Alvin, som utvecklats av Lunds, Göteborgs och Uppsalas universitetsbibliotek. Systemet gör det möjligt att registrera olika typer av material som arkivhandlingar, fotografier, brev och tryckta publikationer på detaljerad nivå.

Webbadressen till det digitaliserade Wicksellarkivet är:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:alvin:portal:record-158541>.

Vad finns då under denna adress? Här beskrivs innehållet i arkivets 83 s k kapslar: korrespondens, föreläsningar, anteckningsböcker, föredrag, artiklar, uppsatser m m. Externa länkar finns till flera av Wicksells publikationer.

Det är nog brevsamlingen som främst fångar besökaren. Här ligger mer än 2 000 brev till Wicksell från ca 500 korrespondenter. Dessutom innehåller arkivet omkring 2 000 brev från Wicksell.¹

Brevförteckningen ger en bild av Wicksells breda intressen och många kontakter. Här finns svenska namn som Ture Nerman, August Palm, August Strindberg och utländska som Irving

REPLIK

Lars Jonung är professor emeritus och verksam vid Knut Wicksells centrum för finansvetenskap vid Ekonomihögskolan i Lund. Stabiliseringspolitik och svensk ekonomisk doktrinhistoria är hans främsta forskningsfält. lars.jonung@nek.lu.se

¹ Se Gårdlund (1956, s 374). Här beskrivs också andra arkiv som innehåller brev till och från Wicksell.

Fisher, John Maynard Keynes och Vilfredo Pareto. Av de flera tusen breven i samlingen har ett urval, omkring 20 procent av utgående och inkommande brev, fotograferats och lagts upp i Alvin. De är således läsbara i en högupplöst version och kan laddas ner som bilder.

I de fall där korrespondensen varit mycket omfattande har endast ett urval av breven digitaliserats. Förutom breven har även fotografier digitaliserats liksom några publikationer. Den bok med ca 100 opublicerade manuskript av Knut Wicksell som gavs ut 2001 finns under denna länk:²

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:bn:se:alvin:portal:record-192063>.

På 1880-talet träffade Knut Wicksell norskan Anna Bugge (1862–1928). De levde i ett samboförhållande i protest mot den gällande äktenskapslagstiftningen som gjorde gift man till förmyndare över hustrun. Anna gav stadga åt Knuts tillvaro. Anna och Knut skrev nästan dagligen till varandra när de var åtskilda. Parets korrespondens ger en inträngande bild av deras liv och tankar. Hon sökte hålla honom borta från dagspolitiska engagemang och i stället få honom att koncentrera sig på akademiskt arbete. Hon lyckades inte helt med detta värv.

I samband med arbetet med Knut Wicksells arkiv har Victoria Hjertén även förtecknat Anna Bugges arkiv, för-

delat på 59 kapslar, enligt samma princip som för Wicksells arkiv. Ett urval av brev till och från Anna har digitaliserats och lagts upp i Alvin på följande länk:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:bn:se:alvin:portal:record-180883>.

När Knut fått sin professur kunde Anna satsa mer på sin egen karriär. Anna var en av förgrundsgestalterna inom de norska och svenska kvinnorörelserna. Hon hade ett starkt engagemang i det frisinnade partiet. Anna utbildade sig till jurist och blev den första kvinnan med juridisk examen vid Lunds universitet. Under 1920-talet arbetade hon bl a som svensk diplomat inom Nationernas förbund.³

Det är en fördel att studera de två arkiven samtidigt. De visar hur djupt engagerade makarna Bugge-Wicksell var i det svenska samhällets utveckling, hur nära de samarbetade och hur de umgicks i tongivande kretsar i den allmänna debatten. Det finns mycket som nu kan utforskas i dessa två arkiv vid datorn hemifrån.

REFERENSER

Gårdlund, T (1956), *Knut Wicksell – rebell i det nya riket*, Bonnier, Stockholm.

Jonung, L, T Hedlund-Nyström och C Jonung (red) (2001), *Att uppfostra det svenska folket. Knut Wicksells opublicerade manuskript*, SNS, Stockholm.

Nordqvist, L (1985), *Anna Bugge Wicksell – en kvinna före sin tid*, Liber, Lund.

² Se Jonung m fl (2001).

³ För en beskrivning av Anna Bugges liv, se Nordqvist (1985). Christina Carlsson Wetterberg kommer under 2020 att publicera en bok om Anna Bugge på Natur & Kultur.